
ДО ПИТАННЯ ПРО СПІВПРАЦЮ ЖУРНАЛІВ НАН УКРАЇНИ З "ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКИМ ЖУРНАЛОМ СУСПІЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ НАУК"

М.В. Язвинська,
м.н.с. ВД "Академперіодика"
НАН України

2008 року Національна академія наук України одержала офіційну пропозицію щодо співробітництва з *CEJSH Editorial Office (The Central European Journal of Social Sciences and Humanities – "Центральноєвропейський журнал суспільних і гуманітарних наук")*. Засновники журналу *CEJSH* – Академії наук країн Вишеградської четвірки: Польщі, Словаччини, Угорщини, Чеської Республіки. 27 жовтня 2004 року президенти Академій наук названих країн підписали угоду щодо започаткування відкритого електронного журналу для систематичного розміщення у ньому англійських анотацій наукових статей з друкованих видань цих Академій наук. Видання започатковано з метою поширення у відкритому доступі результатів наукових досліджень у сфері суспільних і гуманітарних наук, представлення відкритої інформації щодо наукових публікацій, випущених національними мовами.

З огляду на актуальність розширення співпраці України з країнами Вишеградської четвірки, а також на зацікавленість Національної академії наук України у якомога ширшому представленні світовій науковій спільноті власних наукових здобутків, Президія НАН України 24.10.08 ухвалила постанову № 270 "Про організацію співпраці НАН України з Академіями наук країн Вишеградської четвірки (Польська академія наук, Академія наук Чеської Республіки, Словацька академія наук, Угорська академія наук)".

Цією постановою установам-видавцям журналів "Археологія" (Інститут археології), "Бібліотечний вісник" (Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського), "Вісник НАН України" (НАН України), "Доповіді НАН України" (НАН України), "Економіка та право" (Інститут економіко-правових досліджень), "Економіка промисловості" (Інститут економіко-правових досліджень), "Економічна теорія" (Інститут економічного прогнозування), "Мовознавство" (Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні), "Народна творчість та етнографія" (Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського), "Наука та інновації" (НАН України), "Наука та наукознавство" (Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва), "Регіональна економіка" (Інститут регіональних досліджень), "Слово і час" (Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка), "Східний світ" (Інститут східознавства ім. А.Ю. Кримського), "Українська мова" (Інститут української мови), "Український історичний

журнал" (Інститут історії України), "Філософська думка" (Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди) організувати систематичне подання анотацій статей англійською мовою на сайт <http://cejsh.icm.edu.pl/>.

Національна академія наук України є співзасновником 17 журналів соціогуманітарного профілю, до головних редакторів яких Науково-видавнича рада НАН України звернулася листом від 25.03.08 № 33/119-1 з проханням організувати систематичну відправку англійських резюме (анотацій) статей, що публікуються у журналах НАН України. Підставою для розміщення англійських анотацій видання є договір між головним редактором журналу НАН України та головним редактором журналу *CEJSH*, координатором від Польської академії наук Яцеком Корнацьким.

На виконання вказаної вище постанови Президії НАН України між головним редактором журналу *CEJSH* Яцеком Корнацьким та головним редактором загальноакадемічних видань академіком НАН України Б.Є. Патеном була підписана угода про міжнародне просування і розповсюдження результатів наукових досліджень, виконаних в Україні, відповідно до якої починаючи з 2009 р. двом академічним журналам "Вісник Національної академії наук України" ("*Herald of the National Academy of Sciences of Ukraine*") і "Наука та Інновації" ("*Science and Innovation*") дозволялася публікація в електронному вигляді резюме наукових робіт та надавалося право безкоштовно надсилати до редакції *CEJSH* електронною поштою наступну інформацію про статті:

- назва роботи (українською та англійською мовами);
- ім'я і прізвище авторів і адреса першого автора роботи;
- резюме опублікованих робіт англійською не більше 2/3 стор., написаних за загальноприйнятими правилами разом з 1–3 ключовими словами.

Угоду укладено та підписано двома мовами: українською та англійською.

Таку саму угоду між головним редактором журналу та редакцією журналу *CEJSH* для міжнародної співпраці було запропоновано підписати також іншим 15 журналам НАН України соціогуманітарного профілю.

На сьогодні, окрім двох загальноакадемічних журналів "Вісник НАН України" та "Наука та інновації", ще 4 з 15 журналів НАН України присутні на сайті Центральноєвропейського журналу, тобто їхні резюме наявні у відкритому доступі. Англійські резюме до *CEJSH* станом на травень 2010 р. надсилають ще "Регіональна економіка" (анотації статей 2008, 2009), "Наука та наукознавство" (анотації статей 2008, 2009), "Українська мова" (анотації статей 2008, 2009) та "Філософська думка" (анотації статей 2009, 2010).

Ще два журнали НАН України: "Бібліотечний вісник" та "Слово і час" висловили своє бажання та готовність співпрацювати з Центральноєвропейським журналом суспільних і гуманітарних наук. Але чи сконтактували вони з паном Корнацьким і чи підписали угоди – невідомо.

Принагідно зазначу, що під час засідань Президії НАН України та засідань Науково-видавничої ради НАН України постійно обговорюється

тема підвищення якості наших наукових періодичних видань, їхнього рейтингу, наявності у світових наукометричних базах, формування українського сегменту мережі Інтернет.

Водночас, якість видавничої продукції є одним з основних критеріїв успішності, ефективності діяльності наукових установ. Так, Російська академія наук планує перейти до такої системи розподілу фінансування установ і науковців, яка враховувала б показники ефективності видавничої діяльності, зокрема індекс наукового цитування. А одержати грант будь-якого європейського чи американського університету неможливо без підтвердження наявності публікацій у виданнях з високим рейтингом. До того ж, Міністерство освіти і науки України, яке здійснює контроль за науковою діяльністю наукових та освітніх установ щороку подає до Міністерства економіки України зведену статистичну звітність, у якій від минулого року з'явилась позиція "Кількість наукових статей, опублікованих у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз". Тому, з цього року Науково-видавнича рада НАН України включає до інструкції щодо складання звіту наукової установи цю позицію у розділі "Видавнича діяльність". Думаю, що і у нас ці показники згодом впливатимуть на розподіл бюджетного фінансування. При цьому слід не лише намагатись опублікувати власні статті у виданнях з високим рейтингом, а й підвищувати рейтинг вітчизняної наукової періодики.

З огляду на це, дивує інертність наших наукових установ у справі міжнародної співпраці, особливо установ соціогуманітарного напрямку, адже їхні періодичні видання значно гірше представлені у світових наукометричних базах, ніж видання фізико-математичного та природничого профілю.

Висловлюю зараз думку Науково-видавничої ради НАН України щодо питання організації співпраці з журналом *CEJSH* – укласти угоду, яка не передбачає передавання авторських прав чи матеріальної відповідальності, та своєчасно надсилати до *CEJSH* необхідну інформацію за визначеними формами неважко і нашим установам соціогуманітарного профілю варто так чинити. Саме це і було рекомендовано постановою Президії НАН України ще у 2008 році.